

Regionfullmäktige

Svar på interpellation från Mikael Ekvall, Vänsterpartiet – Det är inte bara gäddor som lurar i vassen!

I en interpellation från Mikael Ekvall (V) ställs frågorna:

1. Varför strök den politiska ledningen stycket om att aktivt skydda Vättern i sin budget?
2. Anser den politiska ledningen att det är en prioriterad fråga att aktivt skydda Vättern från skadlig exploatering såsom exempelvis gruvdrift i närområdet?
3. Om så är fallet, på vilket sätt arbetar regionen för att skydda Vätterns som miljöområde och dricksvattentäkt?
4. Hur arbetar regionen för att se till att så lite läkemedelsrester som möjligt släpps ut i Vättern och andra sjöar?

Sammanfattning och svar

1. Varför strök den politiska ledningen stycket om att aktivt skydda Vättern i sin budget?

Region Jönköpings läns budget 2025 med flerårsplan innehåller en mer samlad och övergripande inriktning för regionens hållbarhetsarbete där natur- och vattenresurser, inklusive Vättern, ingår som en naturlig del. Formuleringen kring den ”glittrande Vättern” är inte ett försök att försköna utmaningarna utan en del i det bredare arbetet med att lyfta länets naturvärden som attraktiva resurser att vårda och utveckla. Det tidigare mer specifika stycket om Vätterns skydd har ersatts av bredare formuleringar och strategier, vilket ger möjlighet till ett mer samordnat arbete för hela länets miljö och naturresurser.

2. Anser den politiska ledningen att det är en prioriterad fråga att aktivt skydda Vättern från skadlig exploatering såsom exempelvis gruvdrift i närområdet?

Ja. Den politiska ledningen värnar om Vättern som en viktig naturresurs, rekreationsmiljö och inte minst som dricksvattentäkt. Det är en självklar del i vårt ansvar för miljömässig hållbarhet. Regionen arbetar inom ramen för sitt utvecklingsuppdrag för att bidra till långsiktigt hållbart nyttjande av naturresurser, däribland skyddet av vattentäkter. Det sker i nära samverkan med andra aktörer,

inte minst kommuner och myndigheter med direkt ansvar för tillståndprocesser kopplade till gruvverksamhet.

3. Om så är fallet, på vilket sätt arbetar regionen för att skydda Vätterns som miljöområde och dricksvattentäkt?

Region Jönköpings län är en av flera aktörer som samverkar i arbetet med att förverkliga målen i den regionala utvecklingsstrategin – bl.a. att säkerställa en ökad hållbar produktion av livsmedel och en god vattenkvalitet i hela länet - samt i länets klimat- och energistrategi. I budgeten tydliggörs att regionen ska ”bidra till att målen i klimat- och energistrategin och de nationella miljökvalitetsmålen nås, samt verka för skydd av ändliga resurser såsom åkermark och grundvatten”. Vättern omfattas av detta arbete som en av länets viktigaste vattenresurser. Samverkan med kommuner och civilsamhälle är avgörande i detta arbete.

Ett exempel på samverkansform kring Vättern är Region Jönköpings läns medlemskap i Vätternvårdsförbundet, ett sätt att bidra till förbundets huvudsakliga uppgift om att samordna miljöövervakning för Vättern för att veta hur Vättern mår, följa upp olika mål och krav, upptäcka problem och följa upp genomförda åtgärder.

Samverkan över länsgränserna är viktig och skapar större påverkansmöjligheter: under våren 2025 har Region Jönköpings län varit med och tagit fram en gemensam vattenposition inom samarbetet för Småland Blekinge Halland South Sweden (SBHSS) - ett dokument som återspeglar Småland, Blekinge och Hallands regioners konstruktiva bidrag till den europeiska policyprocessen när det gäller utmaningar och åtgärder gällande bl.a. gällande marina- och sötvattensystem (Vättern), förorening av vattenresurser, effektiv cirkulär vattenanvändning, klimatanpassning och naturbaserade lösningar och konkurrenskraft.

4. Hur arbetar regionen för att se till att så lite läkemedelsrester som möjligt släpps ut i Vättern och andra sjöar?

Utsläpp av läkemedelsrester är i första hand en fråga för kommunala reningsverk och nationell lagstiftning, men regionen bidrar genom sitt arbete med läkemedelshantering, hållbar upphandling och miljöcertifiering av hela organisationen. Det pågår kontinuerligt arbete med att minska överanvändning av läkemedel, förbättra sortering av läkemedelsavfall samt informationsinsatser till både personal och patienter. Region Jönköpings län har också ett uppdrag att främja forskning och utveckling inom miljöområdet, där bättre reningstekniker och hållbar läkemedelshantering kan komma att utvecklas.

I Region Jönköpings läns Hållbarhetsprogram 2021–2025 finns ett mål om ”att främja en hållbar läkemedelskedja som med bibehållen patientnytta bidrar till att minska miljöpåverkan från läkemedel”. Flera åtgärder har genomförts och bidragit

till att Region Jönköpings län under flera års tid legat i topp när det gäller låg antibiotikaförskrivning; i senaste mätningen uppvisar Region Jönköpings län tredje lägsta resultatet i Sverige (245 recept/1000 invånare under 2024).

För att minska förskrivningen av miljöbelastande läkemedel arbetar Region Jönköpings län aktivt med åtgärder för de läkemedel som prioriteras enligt en särskild lista som arbetats fram i samverkan med läkemedelskommittén och miljöenheten. Ett exempel är Diklofenak, ett ämne som finns i smärtstillande och som kan påverka miljön, särskilt i vatten, då reningsverken inte kan ta bort läkemedelsrester effektivt.

Länsinvånare är målgruppen för en årlig informationskampanj som fokuserar på användningen av Diklofenak och kassation av läkemedel. Kampanjen har genomförts sen 2022 i samverkan med läkemedelskommittén och miljöenheten och fokuserar på information om Diklofenaks miljöpåverkan och korrekt hantering av överblivna läkemedel är att förebygga att dessa ämnen hamnar i naturen och orsakar skada på miljön.

Sedan 2022 har Region Jönköpings län anordnat regelbundna nätverksträffar för länets kommuner och VA-aktörer i Jönköpings län, med ambitionen om en utökad samverkan kring läkemedels miljöpåverkan och rening av läkemedelsrester.

Tommie Ekered (M)
Ordförande i nämnd för trafik,
infrastruktur och miljö